

Perspectivă dialectologică asupra graiului oltenesc

Ana-Maria Dudau

Ne place să credem că lumea gorjencească este parte integrantă a patrimoniului spiritual românesc, în care obiceiurile și tradițiile gorjenești, arta gorjencească, în general, se remarcă prin simbolistica sa sacră, prin plusul său de originalitate și profunzime. Din acest motiv, în cadrul acestei secțiuni ne propunem să vorbim despre perenitatea culturii gorjene, care a dat culturii naționale o seamă de personalități culturale, de cărturari și artiști gorjeni.

Această zonă posedă câteva “date” geografice și istorice care, îngemănate, au permis dezvoltarea unei literaturi cu trăsături proprii:

1. Frumusețea și armonia deosebită a cadrului natural, el însuși un spațiu de trecere, dar și de legătura între peisajul montan și câmpia oltenescă.

2. Varietatea posibilităților de cultivare a pământului, existența unor pante divers orientate, care au permis, la rândul lor, o orientare diversă a așezărilor și locuințelor.

3. Prezența istorică îndelungată a unor așezări umane cu trăsături specifice – obștile libere de țărani moșneni. Drept urmare a acestor condiții, Gorjul apare ca ținutul românesc cu cea mai mare densitate a așezărilor moșnenești. Obștea țărănească liberă, necotropită nici de boieri, nici de domnie, a dezvoltat, de-a lungul secolelor, o admirabilă organizare teritorială, în care vatra satelor, ca și construcțiile erau privite într-o viziune de ansamblu, unitară. De aici impresia de ordonare riguroasă a satelor gorjenești.

Ținând seama de întinderea și așezarea geografică a Gorjului, putem observa cercetând acest grai unele diferențieri care atrag atenția celui ce călătorește dintr-o zonă în alta. Vom distinge, mai întâi, vorbirea locuitorilor de la munte de cea a celor din regiunea dealurilor și apoi pe a aceloră din regiunea răsăriteană, cuprinzând satele așezate pe văile râurilor Amaradia, Gilort, și Jiul. Desigur că împărțirile acestea nu formează bariere de neînțelegere între satele ce le despart, ci ne indică numai unele particularități comune localităților din aceeași regiune.

Se găsesc însă, în aceste regiuni, zone și infiltrațiuni lingvistice care știrbesc unitatea relativă a regiunilor. Așadar, în partea de apus, spre Mehedinți, se află un grup de sate, format din Godinești, Celei, Ciuperceni, Pocuia și Racoți, la care se constată unele fenomene cu totul diferite de restul graiului din Gorj, dar care se aseamănă cu cele constatate de Ov. Densușianu în „Graiul din Țara Hațegului și de I.A.-Candrea în cercetările sale despre graiul bănățean. De altfel, există particularități ale graiului gorjencesc ce trimit către Vâlcea sau Dolj.

„... Gorjeanul are stilul lui în vorbă, în port, în inteligență. În felul lui, fiecare gorjean este o individualitate ...” (T. Arghezi)

După cum se știe, s-a scris literatură în grai local. Amintim pe Victor Vlad Delamarina (1870- 1896), care a compus poezie în subdialectul bănățean (Al mai

tare om din lume, Țucă-l moșu etc.,) sau, tot de la sfârșitul secolului al XIX- lea, pe Grigore M. Jipescu, autorul cunoscutei *Opincaru*, un volum în proză scris în graiul din Muntenia.

Elemente de grai oltenesc se întâlnesc , din abundență, în scrierile lui C.S.Nicolăescu- Plopșor („Tivisoc si Tivismoc”), Nicolae al Lupului („Dospirea ploii”), („Povestiri oltenești”), Stelian Sterescu („Năroji”), Dumitru Tătăroiu („Cântece pentru dimierii mei ”).

Multilateral în preocupările sale, cu contribuții științifice importante în domeniul paleontologiei, arheologiei, istoriei, geografiei și etnologiei, C. S. Nicolăescu-Plopșor se înscrie în rândul marilor noștri folcloriști prin activitățile sale de culegător, în special, de cîntece bătrânești din Oltenia, și de redactor al revistei de folclor „Suflet oltenesc”, apărută în anul 1927 la Plenița unde funcționa pe atunci ca profesor. Aria largă a preocupărilor sale a vizat și domeniul etnografiei, publicând în acest sens numeroase articole și studii valoroase în revistele din perioada interbelică, contribuind astfel la o mai bună cunoaștere a ceea ce numea „pămînt și suflet oltenesc”. Atras în egală măsură și de proza populară, a cules și a publicat povești, prelucrate, unele dintre ele, după gustul său, pe linia umorului popular, Plopșor a fost și unul dintre vestiții cunoscători de anecdote populare, neîntrecut în spunerea lor în cele mai diverse ocazii.

Distingem astfel două planuri în activitatea sa etnofolclorică. Pe de o parte, culegerea exactă a creațiilor populare, asigurându-și astfel calitatea de folclorist, și prelucrarea acestora, în special, a prozei populare.

Profesorul Stelian Sterescu se evidențiază prin frumusețea textului gorjenesc fiind prețuit de lingviștii de la Cluj, din școala lui Sextil Pușcariu, dovadă avem Dicționarul Academiei unde regasim lexeme oltenești ce-i aparțin. Povestirea *Năroji* a fost publicată la „ Convorbiri literare”, în 1912 ; foarte probabil, a fost scrisă după modelul „ Prostiei omenești” a lui Ion Creangă, tipărită, după cum se știe, tot în revista junimiștilor.

Nicolae Al Lupului (alias Nicolae Popescu), originar din satul Brădiceni, Gorj, are o frază mai elaborată, mai apropiată de normele scrisului cult, literar. E numit de Șerban Cioculescu „Creangă al Olteniei ”, pentru că încerca să cultive un stil literar grefat pe fondul popular oltenesc. El menține fonetisme gorjenești și numeroase particulare de lexic. Observăm la Nicolae Al Lupului tendința permanentă de a menține textul în marginile oralității locale. El integrează graiul gorjenesc în normele literare culte, păstrând însă coloratura graiului.

Graiul din Oltenia este, prin excelență, un grai conservator, fapt care poate fi pus în evidență mai ales prin aceea că a păstrat nu numai un fond lexical comun din substratul autohton ci și o cantitate mare de termeni topici de aceeași sorginte. Mai mult decât celelalte graiuri ale dacoromânei, cel din Oltenia e mai păstrător al acestui fond lexical transferat în onomastică.

Astfel, provin din substrat prin expansiune antroponimică sau prin transfer direct al entopicelor (în general, al numelor comune) termeni ca : Argéle (munte), Baci (sat), Balaure (deal), Baltă (sat), Barza (sat), Bălegaru (sat), Bordei (sat), Bradu (munte), Brâna (măgură, de la *brâu*), Brâncă (pârâu), Brândușa

(sat), Brusture (sate, munți), Bucur, Bucureasa, București, Bucurova (sate), Bulzu (munte), Burta (munte), Bușa (râu), Căciulata (deal, munte), Cătun (sat), Cerna (sat), Cârligu (sat), Copaciu (sat), Curpen (sat), Fluturelu (deal), Gârdu (deal), Ghionoiaia (deal). (v. cap. Toponimia).

Elementele autohtone coexistă cu cele de origine latină, de exemplu *Lup* (și fem. *Lupa*) apare foarte frecvent în toponimie. La fel numele de copaci, fie latini, fie autohtoni: brad, carpen, castan, copac, corn, fag, frasin, gorun, mestecăn, paltin, plop, salcie, stejar, ulm, toate se află din abundență mai ales în toponimia Gorjului și a Vâlcei.

Elementele de origine latină¹

Actualmente nu se mai pune la îndoială originea și structura fundamentală latină a limbii române. Vom aminti în treacăt doar că româna e considerată de către cei mai de seamă romaniști (F. Diez, W. Meyer-Lübke, M. Bartoli) cazul „aparte” al unei limbi romanice, „deosebite de celelalte limbi înrudite, care și-a „salvat” structura neolatină, în ciuda vicisitudinilor istoriei” [96, p. 41], francezii având obiceiul de a o denumi „insulă latină într-o mare slavă”. Așadar, argumentată și formulată în variante intuitiv-empirice sau riguros științifice, „latinitatea limbii române” este o idee fundamentală, cu apariție constantă în cultura românească medievală și modernă. Fondul lexical latin moștenit al limbii române furnizează elemente de bază pentru terminologii care acoperă majoritatea domeniilor vieții materiale și spirituale (om, familie, natură, timp, animale, agricultură, păstorit etc.). Ca și în Transilvania se păstrează și în Oltenia termenul *a ajuna* cu sensul din limba veche „a mânca de post, a posti” și prin extindere semantică „a nu mânca nimic”. Termenul provine din lat. pop. *ejunare*. Cuvântul *bete* (f.pl., art. *betele*), cu singular refăcut după plural *o bete* provine din latinescul *vitta* și are sensul de „cingătoare țesută, parte a costumului popular” fiind sinonim cu *brăcire* < lat. *bracile*. Cuvântul *cârpător*² „tocător” a fost înregistrat și în Transilvania precum și în alte localități din zona subcarpatică. Cuvântul provine din lat. *coopetarium* „capac din lemn care se pune pe oală” și făcea parte din lexicul românei comune. Ca o prelungire a ariei transilvănene este și cuvântul *ceară* „din ureche”, în aria de sud (Banat, Muntenia, Dobrogea și sudul Moldovei) folosindu-se termenul *clei*. Alți termeni care provin din latină sunt: *cheotoare* < lat. *clautoria* (ulterior a fost derivat și verbul *a se închiatora*), *arbure* „pom, copac” < lat. *arbor*, *bulz* „bulgăre de pământ”, pe care G. Giuglea îl deriva din lat. *bullidus*, *căpețul* „prescură, pomană dată morților când sunt îngropați” < lat. *capitellum*, *a cure* „a alerga” < lat. *currere* (care are și derivatele *a se încura* (despre animale), „a fugi”, *a se pune de-a încuratelea*, cu același sens), *a se înturna* „a se întoarce” < lat. *intornare*, *a*

¹ Pentru a verifica etimologiile elementelor lexicale am utilizat *Dicționarul explicativ al limbii române*, ediția a II-a, București, Univers Enciclopedic, 1998, Alexandru Ciorănescu, *Dicționar etimologic al limbii române*, București, ED. Saeculum, 2001, Vladimir Drimba, *Cercetări etimologice*, București, Univers Enciclopedic, 2001. *Tratatul de dialectologie*, Craiova 1984, precum și alte surse lexicologice.

² Vezi și Frățilă, *Contribuții*, p. 266.

„spărgălui pământul (< *spargere* „a (se) sparge; a spulbera”), *a purcede în(spre) răsipă* (< *procēdere* „a începe”) „a se risipi³”; *a murseca* „a mușca” < lat. *morsicare*, *fast* „capac de pământ cu care se acoperă pîinea pusă la copt” < lat. *testum*, *a urdina*, (despre albine, oameni) „a circula” < lat. *ordinare*. *Lemn* este folosit ca în limba veche cu sensul de „copac, pom” continuând aria transilvăneană: „și știu ce pământuri are și ce *lemne* are”. Ca și în sudul Transilvaniei, paralel cu termenul *nevastă*, dar mult mai uzual decât acesta, este termenul *muiere* < lat. *mulier*, *mulierem*, care se opune ca sens lui *om* „soț, bărbat”: „era un om cu muierea lui”. De la *muiere* + suf. *-atic* s-a format derivatul *muieratic* „afemeiat”.

Ospăț „nuntă” < lat. *hospitium*, are centrul de iradiere tot în Transilvania, fiind adus, probabil, de păstorii care-și pășteau turmele de-o parte și de alta a munților. Am mai înregistrat termenii: *a micura*, *micurătoare* „a desface boabele de pe știulete” < lat. *exmiculare*, și *căpestele* „covată de lemn” < lat. *capisteria*, pl. lui *capisterium*, care circulă în paralel cu troacă, albie și vană.

Se mai pot adăuga *arcer* „gresie pentru brici”, *au* „sau”, *avenit* (lat. *adventus*) „1.străin; 2.crescut, fermentat (despre pâine: *avenită* „dospită”), *bouriște* „obor de vite” (format cu sufixul *-iște* de la *bour*), *brâncă* „mână” (a cădea în *brânci*), *casă* „odaie” (sens primar, căci lat. *casa* însemna „colibă”, „odaie umilă”), *cărindar* (lat. *calendarius*) „calendar și numele lunii ianuarie”, sensuri populare), *codri* „râuri în patru rânduri la iile țărănești”, *a cura* „a face curat”, *dumestic* „îmblânzit” (lat. *domesticus*), *florar* „cel ce duce luni după nuntă un butoiăș cu băutură de la ginere la părinții miresei”, *hoară* „pasăre de curte” (lat. *ovaria*), *măr* „pom fructifer, în general” (lat. *malus*), *sor* „soră”, *soție*, *soț*, *bărbat* (lat. *socius*), *timp* „anotimp”, *toapsăc* „amar, otravă” (lat. *toxicus*)⁴ etc.

Cuvintele de mai sus, foarte vechi, dovedesc că ne aflăm în fața unei arii conservatoare. Unele dintre ele sunt cunoscute la un nivel mai larg, regional sau chiar în limba comună. Cercetările noastre ne conduc spre ideea că o cantitate importantă de frazeologisme românești conservă în structura lor elemente arhaice latinești, acoperind o parte considerabilă a domeniilor vieții materiale și spirituale. De aceea suntem de acord cu Al. Niculescu, care relevă că „latinitatea românei este un infinit și nesecat izvor de cercetări și de idei în care fiecare lingvist care studiază istoricul limbii noastre trebuie să-și încerce condeiul și inventivitatea. Întru descoperirea adevărului”. Nici studiul istoric al frazeologismelor nu poate face abstracție de aceasta.

Toate cuvintele de mai sus sunt cuvinte vechi, unele dintre ele regăsite mai ales în „Tivisoc și Tivismoc”, fapt ce dovedește, în plus, că ne găsim în fața unei arii conservatoare.

Influența slavă

Întâlnim două straturi deosebite ale influenței slave, unul mai vechi (secolele VI-XII), bine reprezentat în toate sferile de activitate la nivelul întregii limbi

³ Vezi IBIDEM, P.323

⁴ Vezi Gr. Brăncuș, *Graiul din Oltenia*, în *FD, XXIV-XXVI, 2005-2006, p.58*

românești, și altul, care conține elemente slave posteroare secolului al XII-lea, ca urmare a contactului între graiurile românești și limbile slave învecinate⁵. Pentru graiul studiat de noi este vorba în principal de influența bulgară și sârbo-croată.

Elemente slave vechi: *boască* „tescovină” (< v.sl. *voscŭ*), *clin* „bucată mică între două bucăți mai mari” cf. *un clin de pământ* (< v.sl. *klinŭ*), *gâtlej* „gât” (< v.sl. *glŭtŭ*), *năpârstoc* „copil mic și neastâmpărat” (< v.sl. *naprŭstŭkŭ*), *păclă* „ceață”, (< v.sl. *pŭklŭ*), *zloată* „lapoviță” (< v.sl. *slot*), *țârcovnic* „cântăreț de strană” (< v.sl. *crŭcovŭnikŭ*), *vraf* „teanc” (< v.sl. *vrahŭ*), *cârcă* „spinare” cf. expresiile: *a duce pe cineva în cârcă*, *a ține în cârcă*, sau, ca unitate de măsură, *o cârcă de ...* (< v.s. *krŭkŭ*), *a cleveti* „a cârti” (< v.sl. *klevetati*).

Influența bulgară

Conviețuind mai multe secole cu populația bulgară, românii vor prelua de la aceasta noțiuni din cultura materială și spirituală, unele instituții politice etc. Nici limba română, în aceste condiții, nu putea rămâne neafectată. În ce privește contactul românilor cu sârbii, acesta își are începutul nu mai devreme de sec. al XI-lea și, la fel, este un contact valoros pentru limba română, întrucât o categorie importantă de asemenea împrumuturi au pătruns în vocabularul reprezentativ românesc.

O parte considerabilă din arhaismele de origine bulgară se referă la viața rurală, denumind diverse realități rustice: munca țăranului și diverse instrumente care o ușurează, vase din gospodăria țărănească, animale, plante agricole, sărbători populare legate de munca la câmp etc.: *a sta* (*a zăcea*, *a cădea*) *polog** (< bg. *polog* „mănunchi de fin”) *clisă* „pământ lipicios, argilos” (< bg. *klisa*), *ciușcă* „ardei iute” (< bg. *čușca*), *cobilă* și derivatul diminutival *cobiliță* „par purtat pe umar, pe care se duc vase cu apă, așezate unul la un capăt, unul la celălalt, pentru echilibru.” (< bg. *kobila*), *cocină* „coteț de porc” (< bg. *kočina*), *glugă* „grămadă formată din snopi de coceni așezați vertical” (< bg. *gugla*), *plută* „o specie de plop” (< bg. *pljuto*), *vâlnic* „fotă” (< bg. *vâlnik*), *zâvelcă* „șorț țesut pus peste fustă în față și în spate la costumul popular” (< bg. *zâvenka*), *a sorcovi* (< bg. *surkavam*), *șiță* „șindrila, draniță” (< bg. *știca*). *a face* pe cineva *chiselită* (< bg., scr. *kiselica* „zeamă de poame fierte”) „a bate zdravăn pe cineva”; *a lua poteceaua înapoi* (< bg. *păteka* „potecă”) „a se întoarce din drum”.

Influența sârbo-croată

Ca și în Banat, în Oltenia influența sârbo-croată este pronunțată, datorită apropierii teritoriale. Oltenia e afectată de această influență în special în aria de nord-vest (jud. Mehedinți), care prezintă și cele mai multe apropieri de Banat.

⁵Alexandru Rosetti, *Influența limbilor slave meridionale asupra limbii române (secolele VI-XII)*, București, EA, 1954.

- *a bui* „a se revărsa, a năvăli” (< sb. *bujati*): „au buit toate bodeștele ici cu vacile”, *cărabă* „cimpoi, burtă umflată”, cf. expresia *a se face cărabă* „a se umfla”, și porecla *Cărabă* (< sb. *karabe*), *chită* „bucchet” (< sb. *kyta*), *lubeniță* „pepene verde” (< sb. *lubenița*), *mau* „avânt, putere” cf. expresia: *i-am luat mau* „l-am lasat fără replică” și *ai tăia cuiva mau*, cu același sens (< sb. *mah*), *măscări* „cuvinte murdare” (cf. *mascariti*), *moroi* „strigoi” (< sb. *mora*)⁶ *pârleaz / prileaz* „punte înaltă de trecere dintr-o grădină în alta” cf. expresia: *a trece prileazul* „a preacurvi, fig., a trece în grădina altuia”, *a se pleoști* (< sb. *pleoștina*), *stelniță* „ploșniță” (< sb. *stenica*)⁷ V. Frățilă îl consideră provenit din v.sl. *steninica* din care deriva și bg. *stenica*, scr. *stjenica*, *stenica*, *stinica* slov. *stenica* și ceh. *stenice*, cu reducerea secvenței –*nin*– la –*nn*– și prin disimilarea parțială la l a primului n: *stealniță*, *stelniță*. Alți termeni sunt: *drug* „zăvor” (< scr. *drug*), *mălin* „arbust mic cu fori albe” (< scr. *malina*), *priboi* „loc unde stânca muntelui dă direct în albia râului” (< scr. *proboj*). Radu St. Popescu semnală o formă interesantă de etimologie populară *lupisdragi* „condurul doamnei” trecând prin forma intermediară „*lubidrag*”. Noi am înregistrat forma *lovidrag*, tot o etimologie populară (floarea are petalele despicate, adică lovite).

În ceea ce privește contactul românilor cu sârbii, acesta își are începutul nu mai devreme de sec. al XI-lea și este la fel de valoros pentru limba română, întrucât o categorie importantă de asemenea împrumuturi au pătruns în vocabularul reprezentativ românesc.

Influența maghiară și germană

În ce privește unitățile lexicale maghiare în limba română, cercetătorii relevă două mari categorii:

1) împrumuturile general răspândite în dacoromână, ce se raportează la viața feudală (sec. al XI-lea – al XVI-lea);

2) împrumuturile mai noi, cu un pronunțat caracter regional, care sunt înregistrate doar în zonele de bilingvism. Acestea au o răspândire limitată în anumite regiuni din Transilvania, în special unde populația maghiară e mai numeroasă.

Astfel, maghiara a dat lexicului românesc o cantitate destul de mare de cuvinte. Majoritatea din ele au un caracter absolut popular și sunt suficient de vechi, dar, reprezentând o parte integrantă a vocabularului românesc general.

Nu se poate vorbi de o influență maghiară directă în Oltenia. Totuși, există o serie de termeni regionali de origine maghiară, frecvenți în Transilvania, care pot fi întâlniți și în nordul Olteniei: *beteag* „bolnav” (< magh. *beteg*), *canciog* „unealtă de zidărie cu o cupă mare cu care se ia mortarul” (< magh. *kancso*), *ciurdă* „turmă de capre sau de vaci”, (< magh. *csorda*), *dărap* „bucată” (< magh. *darab*), *dorângă* „prăjină pe marginea căruței când aceasta nu are troc” (< magh. *dorong*), *liba!*

⁶ După V. Bogrea, *moroi* este de origine neo-grecească.

⁷ Frățilă, *Graiul*, p.165.

Interjecție cu care se cheamă bobocii de rață (< magh. *liba*), *lipie* „pâine subțire făcută fără drojdie” (< magh. *lepeny*).

Tot influenței transilvănene îi sunt datorate și unele elemente germane, pătrunse mai întâi în graiul ardelenilor și purtate de aceștia mai departe peste munți: *fluștuc* „mâncare sumară” (< germ. *Frühstück*), *foraibăr* (< germ. *Vorreiber*), *joagăr* „ferăstrău pe apă” (< sas. *jager*), *rașpel* (< germ. *Raspel*) *smag* „resturile vinului” (< germ. *Geschmack*), *tron* „sicriu” (< germ. dial. *Truh (e)n*), *țanc* „piatră, stei” (< germ. *Zinke*), *țandără* „așchie” cf. și expresia: *a-i sări țandăra* „a se enerva” (< germ. *Zander*).

Influența germană asupra limbii noastre este redusă în comparație cu alte influențe cu care am venit mai mult în contact. Câteva elemente persistă totuși în vorbirea dialectală: *raină* „cratiță” < germ. *Rein*, *rapăn* „încărcat de fructe” < sas. *Râpeni*; nu este vorba de boala de piele la animale rapănă sau la vița-de-vie, *tron* „sicriu” < germ. dialectal *Truhen*...

Influența greacă

Nu putem vorbi de o influență grecească directă între populații conlocuitoare, ci, de o influență la nivelul întregii limbi. O întrebuintare curentă în grai o au termenii: *canea (cana)* „cep la butoi” (< ngr. *kanella*), *disagă* (< ngr. *disakkion*), *dârmon* „ciur mai rar” (< ngr. *dromani*), cf. și expresia *a trece pe cineva prin ciur și prin dârmon* „(despre oameni) a trece prin încercări grele; (despre situații, împrejurări) cercetat, examinat cu mare atenție”; *fustă* (< ngr. *fusta*), *mistrie* „instrument de zidărie” (< ngr. *mystri*), *oftică* „boală de piept” (< ngr. *ohticas*), *a se lăsa tăgîrță* (< *tăgîrță* „traistă de drum”) „a se lenevi”; *a dat-o după persic* (< *persic* „persan”); *a face caragațe* „a face glume (pe socoteala cuiva)”; *a intra în chichion* (< *chichion* „întîmplare neplăcută”) *strachină* (< ngr. *ostrakina*), *velință* „cuvertură țesută” (< ngr. *velentza și scr. velenac*).

Influența greacă asupra limbii române rămâne a fi una de seamă și, după cum menționează L. Șăineanu, „rivalizează în importanță culturală cu cea slavă” [122, p. 311], deși multe grecisme au pătruns la noi indirect, prin filieră slavă. Cauza arhaizării masive a terminologiei eline rezidă în faptul că influența bizantină n-a avut un caracter popular, ci unul livresc, oficial, de aceea n-a pătruns în adâncime, iar cu dispariția influenței, împrumuturile și-au pierdut din viabilitate și s-au depus în rezerva pasivă a lexicului românesc.

Influența turcă

Cuvintele de origine turcă sunt frecvente în cazul graiurilor de tip muntenesc⁸, unele ocupând un loc însemnat în fondul de bază al vocabularului. Sunt de origine turcească următorii termeni: *basma* (< *tc. basma*), *bașca*, adv. „separat, pe lângă” (< *tc. başka*), *bondoc* „om gras și scund” (< *tc. bunduk*), *calup* „bucată de forma alungită” (< *tc. kalep*), *cerdac* „prispă la casă” (< *tc. ceardak*), *ciubuc* (< *tc.*

⁸ *Tratat*, p. 197.

ciubuk), *cergă* „pătură groasă din lână țesută” (< tc. *cerga*), *chilim* „scoarță țărănească” cf. și expresia: *a coase în chilim* (< tc. *kilim*), *chimir* „centură lată din piele în care se țin banii” (< tc. *kemer*) *chirpici* „bolțari” (< tc. *kirpic*), *conac* „interval între două popasuri” (< tc. *konak*), *dimie* „aba” (< tc. *demi*), *dovleac* (< tc. *devlek*), *hambar* „ladă de pastrat cerealele” (< tc. *ambar*), *macat* „cuvertură țesută de pat sau de perete” (< tc. *makat*), *menghină* (< tc. *mengene*), *platagea* „pătlașea” (< tc. *patlygan*), *rachiu* „țuică” (< tc. *raki*), *saivan* „adapost pentru oi” (< tc. *sayvan*), *tinichea* „bucată de tablă metalică” (< tc. *teneke*), *a-și lua teșchereaua* (< *tezkere*), *ulucă* „scândură verticală folosită la garduri” (< tc. *uluk*).

REFERINTE

1. *Dicționarul limbii române*, tomul I, partea I, A-B, București, 1913; tomul I, partea a II-a, lit.C, București, 1940; tomul II, partea I, lit.F-I, București, 1934.
2. *Dicționarul limbii române moderne*, Ed.Academiei, București, 1958
3. *Dicționarul limbii române*, serie nouă, L-Z, publicat de Academia Română, București, 1965.
4. *Dicționar de științe ale limbii* (autori: Angela Bidu-Vrânceanu, Cristina Călărășu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Mihaela Mancaș, Gabriela Pană Dindelegan), Ed.Nemira, București, 2005.
5. *Texte dialectale Oltenia*, sub redacția lui Boris Cazacu (autori: Cornelia Cohuț, Galina Ghiculete, Maria Mărdărescu, Valeriu Șuteu, Magdalena Vulpe), Ed. Academiei, București, 1967.
6. *Tratat de dialectologie românească* (coord.Valeriu Rusu), Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1984.
7. Andrei Avram, *Contribuții etimologice*, Ed.Univers Enciclopedic, București, 1997.
8. Grigore Brâncuș, *Graiul din Oltenia*, în *Limba română* (L.R.), nr. 3/1962.
9. Matilda Caragiu Marioțeanu, *Compendiu de dialectologie română*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1975.
10. B. Cazacu, *Studii de dialectologie română*, Ed. Științifică, București, 1966.
11. Ernst Gamillscheg, *Oltenische Mundarten*, Viena, 1919.
12. I.Gheție, *Grairile dacoromâne în sec. al XVI-lea*, Ed.Academiei, București, 1974.
13. I.Gheție, *Baza dialectală a românei literare*, Ed.Academiei, București, 1975
14. M. Petrișor, *Structura dialectală a Olteniei*, Constanța, 1994.
15. Valeriu Rusu, *Graiul din nord-vestul Olteniei*, București, EA, 1971.
16. Marius Sala, *Introducere în etimologia limbii române*, Ed.Univers Enciclopedic, București, 1999.
17. Nicolae Saramandu, *Raporturile între dialectele românești sud-dunărene și grairile dacoromâne*, în *Dialectologica*, Univ.București, 1989, p.39-48.